

SAMLAREN

*Tidskrift för
svensk litteraturhistorisk
forskning*

ÅRGÅNG 87 1966

Svenska Litteratursällskapet

UPPSALA

Almqvist & Wiksells

BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG

UPPSALA 1967

ERNST BRYDOLF: *Sverige och Runeberg 1849–1863*. Skrifter utg. av Sv litteratursällskapet i Finland, 415. Hfors 1966.

Ernst Brydolf behandlar i sin fortsättning på doktorsavhandlingen *Sverige och Runeberg 1830–1948* (Hfors 1943) perioden mellan utgivningsåren för den första delen av Fänrik Ståls sägner och Kungarne på Salamis. Genomförandet av ett så stort upplagt forskningsprojekt som det här är fråga om inger respekt. Till själva uppläggningsen skiljer sig det nya arbetet från det föregående i det avseendet att författaren här funnit det nödvändigt att avstå från att behandla frågan om Runebergs inflytande på svensk litteratur under perioden. Begränsningen är försvarlig, men man måste ändå beklaga att den drabbat den från litteraturhistorisk synpunkt kanske intressantaste aspekten på ämnet.

Om Runebergs mellanhavanden med rikssvenska förläggare handlar det första kapitlet. Redovisningen grundar sig på ett omfattande, tidigare delvis obeaktat brev- och dagboks-material. Brydolfs genomgång torde knappast behöva kompletteras. Resultatet av författarens detaljarbete är knappast sensationellt, det bestyrker snarast riktigheten i en traditionell uppfattning: Runeberg var knappast någon affärsman, men han visade sig inte heller bortkommen när det blev fråga om en affär. Runebergs omskrivna Sverige-resa vill författaren avdramatisera. För Runeberg var det närmast en affärsresa, i den politiska dragkampen om den store skalden förhöll sig Runeberg passiv och ointresserad.

Huvuddelen av undersökningen ägnar Brydolf åt att beskriva spridningen och mottagandet av de verk Runeberg utgav under perioden, främst sägnerna och Kungarne på Salamis. Författaren har inte lämnat någon möda ospard, när det gäller att spåra de olika rikssvenska editionerna av Runebergs verk, såväl sådana som gjordes med Runebergs samtycke som tjuvtrycken. Man får följa de olika sägnernas vandringar genom kalendrar och dagspress, ja man får även besked om i vilka sammanhang sägnerna framfördes musikaliskt.

Den grundlighet och saklighet som präglar Brydolfs forskning i stort har även satt sin prägel på det avsnitt som handlar om det litterära bedömandet av sägnerna. Som inventering är författarens genomgång av den stora mängden av recensioner över Fänrik Ståls sägner och Kungarne på Salamis värdefull. Men man märker också i detta avsnitt särskilt tydligt att författarens inriktning att så mycket som möjligt låta materialet tala för sig självt i ogynnsamma fall gör framställningen oklar. Litteraturkritik är ju en i högsta grad konjunkturkänslig hantering — 1850-talets svenska kritik utgjorde säkerligen inget undantag — och om man som Brydolf inte låter den samtida kritiken av sägnerna avteckna sig mot tidens smakkonventioner, de estetiska doktrinerna i den litterära miljön, så får man heller ingen säker uppfattning om innebörden i de superlativer som östes över sägnerna och dess författare. Brydolf är i mitt tycke ofta alltför återhållsam, när det gäller att tolka de beskrivna fenomenen. Han är så intresserad av närbilderna som sådana, att han glömmer bort läsarens behov av att få perspektiv och mönster. Men det är ingen tvekan om att hans undersökningar ifråga om saklighet, utförlighet och detaljskärpa tillhör den gedignaste klassen inom Runebergsforskningen.

Kjell-Arne Brändström

SVEN MØLLER KRISTENSEN: *Den dobbelte Eros. Studier i den danske romantik*. Kbhvn 1966. (292 s.)

Prof. Sven Møller Kristensens nye bog ligger på en måde i baglæns forlængelse af hans »Digtning og livssyn» (1959), som gennem en række konkrete værkanalyser belyste livssynet især hos de danske naturalister. Denne gang gælder det, som undertitlen lyder, den danske romantik, hvortil kommer et indledende kapitel om forudsætningerne i 1700-tallet. Søgelyset er sat på Eros-opfattelsen, der jo som et brændpunkt samler livs- og menneskeopfattelsen. Kærlighedslivets vide spektrum, fra den kødeligste seksualitet til den åndigste elskov, kan give materiale til de forskelligste tolkninger af hvad mennesket i grunden er.